

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 23.7.2020.
COM(2020) 329 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Novi pristup Pomorskoj strategiji za Atlantik – Akcijski plan za područje Atlantika 2.0

*Ažurirani akcijski plan za održivo, otporno i konkurentno plavo gospodarstvo u atlantskoj
regiji Europske Unije*

{SWD(2020) 140 final}

SADRŽAJ

1. UVOD	2
2. ZAJEDNIČKA VIZIJA ODRŽIVOG, OTPORNOG I KONKURENTNOG PLAVOG GOSPODARSTVA NA ATLANTSkom PODRUČJU EU-a	3
3. STUPOVI.....	3
PRVI STUP: LUKE KAO PRISTUPNE TOČKE I SREDIŠTA PLAVOG GOSPODARSTVA.....	4
Cilj 1.: Luke kao pristupne točke za trgovinu na Atlantiku.....	4
Cilj 2.: Luke kao katalizatori poslovanja.....	5
DRUGI STUP: PLAVE VJEŠTINE BUDUĆNOSTI I ZNANJE O OCEANIMA.....	6
Cilj 3.: Kvalitetno obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje.....	6
Cilj 4.: Znanje o oceanima.....	6
TREĆI STUP: OBNOVLJIVA ENERGIJA MORA	7
Cilj 5.: Promicanje ugljične neutralnosti s pomoću energije iz obnovljivih izvora na moru	7
ČETVRTI STUP: ZDRAV OCEAN I OTPORNE OBALE	8
Cilj 6.: Veća otpornost obale	9
Cilj 7.: Borba protiv onečišćenja mora	9
4. UPRAVLJANJE AKCIJSKIM PLANOM	10
4.1. KOORDINACIJA	10
4.2. PROVEDBA I IZVJEŠĆIVANJE.....	10
4.3. MOBILIZIRANJE SREDSTAVA I FINANCIRANJE	11
5. DALJNJE POVEZNICE I BREXIT	12
6. ZAKLJUČAK	13

1. UVOD

Pomorska strategija za Atlantik¹ donesena je 2011. radi potpore održivom razvoju plavog gospodarstva u državama članicama EU-a koje izlaze na Atlantik. U cilju provedbe te strategije Europska komisija je 2013. donijela Akcijski plan za područje Atlantika². Da bi se dao novi poticaj održivom pomorskom gospodarstvu koje može otvarati nova radna mjesta te pindonijelo oporavku Europe od dosad nezabilježene socioekonomiske krize izazvane aktualnom pandemijom bolesti COVID-19, došlo je vrijeme da se uz savjetovanje s dionicima ažuriraju prioriteti regionalne suradnje.

U 2017. plavo gospodarstvo na Atlantskom oceanu ostvarilo je 73,4 milijarde EUR bruto dodane vrijednosti (BDV) a u njemu je bio zaposleno 1,29 milijuna ljudi. To je najveći morski bazen EU-a i njegov udio u BDV-u plavog gospodarstva EU-a iznosi 36 %. Očekuje se da će nekoliko sektora plavog gospodarstva na području Atlantika biti pogodeno aktualnom krizom; u prvom redu to je obalni i pomorski turizam, koji je najveći sektor plavog gospodarstva na Atlantiku koji ostvaruje 27 milijardi EUR BDV-a i ima 0,76 milijuna zaposlenih.

Europska komisija je kao odgovor na krizu izazvanu pandemijom bolesti COVID-19 već donijela niz mjera. Prije svega, kako bi se pomoglo u otklanjanju gospodarske i socijalne štete prouzročene pandemijom koronavirusa, potaknuo europski oporavak te očuvala i otvorila radna mjesta, Europska komisija je 27. svibnja iznijela prijedlog plana opsežnog oporavka. Kako bi se osigurao da je oporavak održiv, ravnomjeran, uključiv i pravedan za sve države članice, Europska komisija je predložila stvaranje novog instrumenta za oporavak pod nazivom „Next Generation EU”³ u vrijednosti od 750 milijardi EUR, kao dijela snažnog, modernog i poboljšanog dugoročnog proračuna EU-a.

Ideja održivosti, koja je temelj europskog zelenog plana⁴ koji je Komisija donijela u prosincu 2019., temeljna je ideja EU-ovih mjera u cilju oporavka. Ambicioznim paketom mjera ima želi se do 2050. učiniti Europu prvim klimatski neutralnim kontinentom i ojačati zdravlje našeg planeta, gospodarstva i ljudi.

U Europskom zelenom planu naglašena je središnja uloga plavog gospodarstva u ostvarivanju tih ciljeva. Uloga oceana u ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi tim promjenama sve se više potvrđuje. Sektor plavog gospodarstva može pridonijeti prelasku na čistu energiju poglavito iskorištavanjem rastućeg potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru i održivijim upravljanjem pomorskim prostorom.

Osim toga, taj sektor može pridonijeti ublažavanju klimatskih promjena promicanjem prirodnih rješenja i poboljšanjem upotrebe vodnih i morskih resursa, primjerice promicanjem proizvodnje i upotrebe novih izvora bjelančevina, što može smanjiti pritisak na poljoprivredno zemljište. U cilju zaštite prirode i obnove ekosustava Europska komisija je 20. svibnja donijela novu strategiju EU-a za biološku raznolikost za 2030.⁵, kao okosnicu europskog zelenog plana. Usporedno s tim Europska komisija je donijela i strategiju „od polja do stola”⁶ za pravedan, zdrav i ekološki prihvativ prehrabeni sustav.

Nadalje, kao dio napora u cilju oporavka, EU je donio i političke smjernice o turizmu kako bi se cijeloj Europi omogućila opuštena i prvenstveno sigurna turistička sezona. U komunikaciji

¹ COM(2011) 782 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/ALL/?uri=CELEX:52011DC0782>

² COM(2013) 279 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?qid=1395674057421&uri=CELEX:52013DC0279>

³ COM(2020) 456 final

⁴ COM(2019) 640 final

⁵ COM(2020) 380 final

⁶ COM(2020) 381 final

o turizmu i prometu od 2020. naglašava se i važnost zaštite i obnove kopnenih i morskih prirodnih resursa u skladu sa strateškim pristupom za održivo plavo i zeleno gospodarstvo.

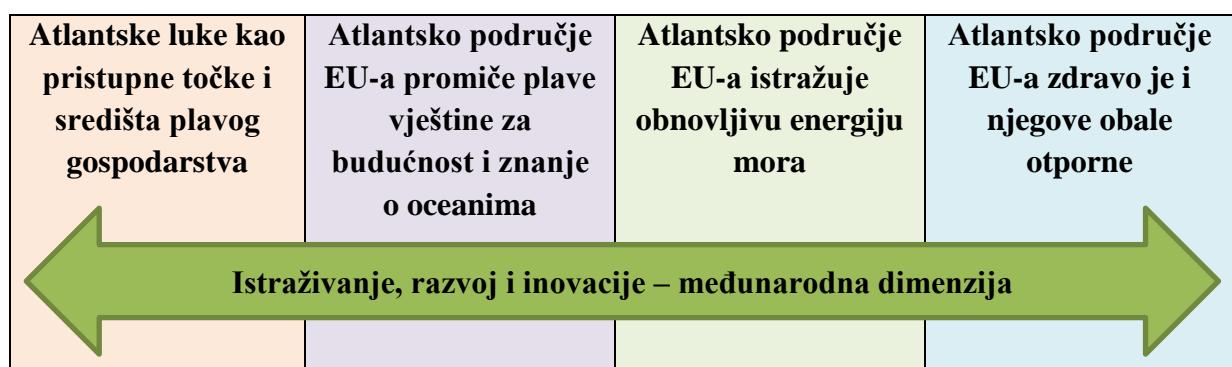
Revidirani akcijski plan doprinos je naporima za oporavak plavog gospodarstva, a usmjeren je na ključne sektore u kojima je postoji kombinacija potencijala za održivu transformaciju i velikog potencijala za otvaranje radnih mesta u obalnim zajednicama na Atlantiku. Na primjer, uz promicanje održivog obalnog turizma, i prelazak na korištenje odobalnih obnovljivih izvora energije nudi znatne mogućnosti zapošljavanja na Atlantiku Zeleni brodski prijevoz i inovativne lučke djelatnosti pridonijet će smanjenju EU-ova ugljičnog otiska i utjecaja na okoliš.

Ovaj akcijski plan rezultat je dugotrajnog procesa, koji je započeo preispitivanjem na sredini programskog razdoblja⁷ objavljenim 2018., a nastavljen savjetovanjima⁸ uz primjenu pristupa „odozdo prema gore“ s dionicima i državama članicama koje izlaze na Atlantik. Preispitivanje na sredini programskog razdoblja pokazalo je da je Akcijski plan za Atlantik rezultirao s više od 1 200 novih pomorskih projekata i ulaganjima u vrijednosti od gotovo 6 milijardi EUR, uglavnom iz proračuna EU-a. Pokazalo je i da su potrebna poboljšanja u pogledu tematskog fokusa i strukture upravljanja te uvodenje okvira za praćenje.

2. ZAJEDNIČKA VIZIJA ODRŽIVOG, OTPORNOG I KONKURENTNOG PLAVOG GOSPODARSTVA NA ATLANTSkom PODRUČJU EU-A

Svrha je revidiranog akcijskog plana (Akcijski plan 2.0) oslobođiti potencijal plavog gospodarstva na području Atlantika uz istovremeno očuvanje morskih ekosustava i doprinos prilagodbi klimatskim promjenama i njihovu ublažavanju. To je u skladu s globalnim obvezama za održivi razvoj i u potpunosti ugrađeno u političke prioritete Europske komisije za razdoblje 2019. – 2024., osobito u Europski zeleni plan, gospodarstvo koje radi za ljude i snažniju Europu u svijetu.

Cilj je s pomoću Akcijskog plana, konkretnim mjerama koje mobiliziraju sve dionike relevantne za Atlantik, ostvariti sedam ciljeva u okviru četiriju tematskih stupova:

3. STUPOVI

Novi Akcijski plan uključuje četiri stupa, koji predstavljaju praktičan način ostvarivanja zajedničke vizije. Oni su međusobno povezani, a po svojoj prirodi su transregionalni. Ta četiri

⁷ SWD(2018) 49 final, https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/sites/maritimeaffairs/files/swd-2018-49_en.pdf

⁸ Između rujna i studenoga 2018. Europska komisija organizirala je niz tematskih radionica za dionike na otoku Gran Canaria (Španjolska), u Viana do Castelo (Portugal), Dublincu (Irsko), Liverpoolu (Ujedinjena Kraljevina) i Bordeauxu (Francuska). Rezultati tih radionica dostupni su na: <https://webgate.ec.europa.eu/maritimeforum/en/node/4400>

stupa odnose se na ključne izazove i svrha im je poticanje održivog plavog rasta i doprinos većoj teritorijalnoj suradnji i koheziji na atlantskom području EU-a. Istraživačke aktivnosti koje se provode na temelju izjava iz Galwaya⁹ i Beléma¹⁰ te u okviru Panatlantskog saveza za istraživanje oceana¹¹ sastavni su dio svih četiriju stupova. One daju međunarodnu dimenziju akcijskom planu i podupiru njegovu provedbu razvijanjem inovativnih rješenja te pridonoseći boljem razumijevanju Atlantskog oceana, koji se mijenja, i njegovih učinaka na obalne zajednice.

Stupovi su usmjereni na pitanja koja jedna obalna regija ili jedna država ne može riješiti sama ili ona u kojima je učinkovitije djelovati zajedno i odgovoriti na izazove koji su bitni za svakodnevni život ljudi u obalnim područjima.

Na temelju povratnih informacija dobivenih tijekom postupka savjetovanja i rasprave s pet država članica EU-a utvrđeni su konkretni **ciljevi i mjere** koji su međusobno povezani i dopunjaju se. Popis dogovorenih ciljeva i mera nije konačan.

U radnom dokumentu službi Komisije koji je priložen ovoj Komunikaciji detaljno se navode konkretnе mјere i odgovarajući načini provedbe u okviru svakog od stupova.

PRVI STUP: LUKE KAO PRISTUPNE TOČKE I SREDIŠTA PLAVOG GOSPODARSTVA

Obalni turizam, akvakultura, brodogradnja i rastuće industrije kao što su obnovljivi izvori energije na moru usmjereni su na aktivnosti u lukama ili su blisko povezani s njima. Luke mogu igrati važnu ulogu u održivom razvoju tih sektora i prelasku na gospodarstvo bez emisija ugljika. Da bi se iskoristila ta prilika, treba ponovo razmotriti ulogu i potencijal atlantskih luka. Istovremeno, treba ojačati ulogu operatora lučkih terminala kao katalizatora za plavo gospodarstvo. S druge strane, luke moraju međusobno surađivati kako bi se mobilizirala ulaganja u pametnu infrastrukturu i bolje planirao razvoj kapaciteta potrebnih za rast trgovine.

Pomorske inovacije mogu pridonijeti dekarbonizaciji. Na primjer, postoje tehnologije za smanjivanje emisija ugljika koje proizvode plovila. One uključuju ukapljeni prirodni plin, proizvodnju vodika, smanjenje trenja između plovila i vode s pomoću sloja zraka, pogon s pomoću vjetra te ispušne tehnologije. Instaliranje infrastrukture za punjenje i opskrbu alternativnim gorivima u lukama i teretnim terminalima, uključujući za usidrena plovila, znatno bi poboljšalo kvalitetu zraka u obalnim zajednicama.

Kako bi se odgovorilo na navedene potrebe, prvi stup uključuje **dva posebna cilja** i niz konkretnih mјera.

Cilj 1.: Luke kao pristupne točke za trgovinu na Atlantiku

Mjere
► Razviti pomorsku transeuropsku prometnu mrežu (engl. „Trans-European Transport

⁹ Evropska unija, Kanada i Sjedinjene Američke Države potpisale su 24. svibnja 2013. sporazum o suradnji u istraživanju Atlantskog oceana. http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/galway_statement_atlantic_ocean_cooperation.pdf#view=fit&pageMode=none

¹⁰ Evropska unija, Brazil i Južna Afrika potpisali su 13. srpnja 2017. Izjavu iz Beléma o suradnji u istraživanju Atlantskog oceana i inovacijama. http://ec.europa.eu/research/iscp/pdf/belem_statement_2017_en.pdf

¹¹ U Savezu za istraživanje Atlantskog oceana (engl. „Atlantic Ocean Research Alliance”, AORA) sudjeluju Evropska unija, Sjedinjene Američke Države i Kanada. Zahvaljujući AORA-i danas je u istraživanje Atlantskog oceana uključeno već oko 25 projekata na kojima radi više od 500 međunarodnih istraživačkih timova. <https://www.atlanticresource.org/aora>

Network”, TEN-T) na Atlantiku

- ▶ Stvoriti mrežu zelenih luka do 2025.
- ▶ Njegovati brodske veze u okviru priobalne plovidbe na području Atlantika radi bolje integracije Irske
- ▶ Pokrenuti atlantsku strategiju za ukapljeni prirodni plin
- ▶ Razviti programe ekoloških poticaja za unapređenje lučke infrastrukture
- ▶ Zajednički razviti planove za gospodarenje i rukovanje otpadom za luke na atlantskoj obali

Cilj 2.: **Luke kao katalizatori poslovanja**

Mjere

- ▶ Razviti program plavog akceleratora za atlantske luke kako bi se potaknuo razvoj inovativnih poduzeća
- ▶ Dijeliti primjere najbolje prakse, razmjenjivati ideje i zajednički rješavati probleme
- ▶ Proširiti prikupljanje podataka i na druge vrste osim tradicionalnih, logističkih podataka
- ▶ Povećati razmjenu i dostupnost podataka o gospodarskom potencijalu luka

DRUGI STUP: PLAVE VJEŠTINE BUDUĆNOSTI I ZNANJE O OCEANIMA

Posjedovanje odgovarajućih vještina ključno je za iskorištavanje inovacija i brzo uvođenje plavih tehnologija. Ponuda u području specijaliziranog plavog obrazovanja i osposobljavanja utemeljena na programu poslovne inteligencije može privući mlade talentirane osobe u plavo gospodarstvo, stimulirati produktivnost i povećati konkurentnost atlanskog područja EU-a.

Specijalizirani klasteri već djeluju na lokalnoj i regionalnoj razini, ali efikasna suradnja na razini morskog bazena može olakšati prekogranični optjecaj kvalificiranih radnika kako bi se zadovoljila potražnja na tržištu rada. Još jedno područje u središtu pozornosti jest znanje o oceanima. Građani koji posjeduju znanje o oceanima mogu „prilagoditi svoje svakodnevno ponašanje i donositi informirane i odgovorne odluke u cilju promicanja gospodarenja ocenom po načelu sukreiranja”¹².

Kako bi se odgovorilo na navedene potrebe, drugi stup uključuje **dva posebna cilja** i niz konkretnih mjera.

Cilj 3.: Kvalitetno obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje

Mjere

- ▶ Utvrditi nedostatke kad je riječ o plavim vještinama na atlantskom području EU-a
- ▶ Uskladiti prikupljanje podataka u području plavih zanimanja
- ▶ Izraditi program za unapredjenje poslovne inteligencije i promicati centre za vezu radi postizanja bolje suradnje između poduzeća i pružatelja usluga osposobljavanja
- ▶ Putem uzajamnog učenja utvrditi inspirativne primjere najbolje prakse za povezivanje poslodavaca i tražitelja zaposlenja
- ▶ Iskoristiti postojeće platforme za informiranje o mogućnostima zapošljavanja i iskoristiti njihove potencijale za „plava radna mjesta”

Cilj 4.: Znanje o oceanima

Mjere

- ▶ Pokrenuti pilot projekt nastavnog plana za učenje o Atlantskom oceanu
- ▶ Do 2025. otvoriti 25 atlantskih plavih škola
- ▶ U relevantne projekte ugraditi komponentu znanja o oceanima (širenje znanja)
- ▶ Koristiti Panatlantski forum mladih
- ▶ Uključiti građane u mjerne povezane s oceanom na atlantskom području EU-a
- ▶ Uključiti građane u aktivnosti koje se organiziraju prigodom Europskog dana pomorstva, Međunarodnog dana oceana i u okviru buduće platforme EU4Ocean

¹² Kako je navedeno u [transatlantskoj provedbenoj strategiji](#) koju je izradila Radna skupina za znanje o oceanima Saveza za istraživanje Atlantskog oceana (engl. „Marine Working Group on Ocean Literacy of the Atlantic Ocean Research Alliance”) uz potporu programa Obzor 2020.

TREĆI STUP: OBNOVLJIVA ENERGIJA MORA

U Europskom zelenom planu naglašena je bitna uloga vjetroelektrana na moru za prijelaz na klimatski neutralno gospodarstvo. Također je naglašeno da je potrebno održivije upravljanje pomorskim prostorom kako bi se iskoristio potencijal energije vjetra na moru. To će zahtijevati nadogradnju na dosad ostvarene uspjehe regionalne suradnje, koja se aktivno promiče u Pomorskoj strategiji za Atlantik i Akcijskom planu. S tim u vezi Komisija će u četvrtom tromjesečju 2020. predstaviti EU-ovu strategiju razvoja o energiji iz obnovljivih izvora na moru. Ona bi se trebala temeljiti, među ostalim, na Akcijskom planu 2.0.

Atlantsko područje EU-a ima vodeću ulogu i služi za ispitivanje novih metoda iskorištavanja obnovljivih morskih izvora energije¹³, osobito energije oceana i energije vjetra s pomoću plutajućih vjetroelektrana. Da bi se došlo do sljedećeg koraka u razvoju, odnosno do komercijalne zrelosti uspješnih prototipova, bitno je održavati vodeću poziciju u pogledu tehnologije, zadržati talente i proizvoditi cjenovno pristupačnu čistu energiju, a istovremeno voditi računa o potencijalnim učincima na morski okoliš i načinima njihova ublažavanja.

Zemlje koje sudjeluju u Pomorskoj strategiji za Atlantik razvile su snažnu suradnju u području pomorskog prostornog planiranja.

Treći stup odgovor je na nekoliko međusobno povezanih izazova, a to su povećanje dostupnosti financiranja, dobivanje potrebne političke podrške i prihvatanja u javnosti, poticanje razmjene znanja i iskorištavanja primjera najbolje prakse diljem regije.

Kako bi se odgovorilo na navedene potrebe, treći stup uključuje **jedan poseban cilj** i niz konkretnih mjera.

Cilj 5.: Promicanje ugljične neutralnosti s pomoću energije iz obnovljivih izvora na moru

Mjere
<ul style="list-style-type: none">▶ Utvrditi konkretne ciljeve za korištenje energije iz obnovljivih izvora na moru u atlantskim regijama, uzimajući u obzir učinke na okoliš.▶ Utvrditi najbolje lokacije za postrojenja za dobivanje energije iz obnovljivih izvora na moru (uključujući odobalne vjetroelektrane) i njima najbliže luke na atlantskoj obali, uzimajući u obzir potencijalne učinke na morski okoliš▶ Uvesti poticaje za realizaciju inovativnih postrojenja za dobivanje energije iz obnovljivih izvora▶ Objediniti različite inicijative iz cijelog atlantskog područja EU-a za dobivanje energije iz obnovljivih izvora na moru, na temelju filozofije i u svrhu ostvarivanja ciljeva Strateškog plana za energetsku tehnologiju (plan SET) (engl. „Strategic Energy Technology plan“)▶ Putem odgovarajućih komunikacijskih kanala poboljšati informiranost javnosti o energiji iz obnovljivih izvora na Atlantskom oceanu

¹³Obnovljivi morski izvori energije uključuju energiju vjetra (odobalne vjetroelektrane mogu biti pričvršćene za dno ili plutajuće) i energiju oceana (energija valova i energija plime i oseke).

- Jačati suradnju u okviru Europske zajednice za energiju oceana
- Razviti poseban okvir za energiju oceana za otoke EU-a na Atlantiku

ČETVRTI STUP: ZDRAV OCEAN I OTPORNE OBALE

S obzirom na velik broj ljudskih aktivnosti na tom području, EU-ova atlantska obala je osjetljiva. Razoran učinak na velike dijelove obale imaju i snažne oluje, poplave i erozija, koje će se zbog klimatskih promjena vjerojatno pogoršati. U izvješću „Posebno izvješće o oceanima i kriosferi u promjenjivoj klimi”¹⁴ (engl. „Special Report on the Ocean and Cryosphere in a Changing Climate”) UN-ova Međuvladinog panela o klimatskim promjenama¹⁵ (engl. „Intergovernmental Panel on Climate Change”, IPCC) i u godišnjem „Izvješću o stanju oceanâ”¹⁶ u okviru programa Europske unije za promatranje Zemlje „Copernicus”¹⁷ predviđa se stalno i sve brže podizanje razine mora i sve veća učestalost ekstremnih vremenskih prilika (porast temperature vode, olujni uspori).

Upravljanje klimatskim rizicima i mjere prilagodbe neophodni su kako bi se zaštitala obalna staništa i biološka raznolikost kao i osjetljiva infrastruktura i gospodarske aktivnosti. Trebalo bi zaštитiti i vrednovati morska i obalna staništa, osobito radi razvoja novih oblika pomorskog i obalnog turizma. U tom sektoru gospodarstva trebalo bi se voditi načelima kružnog gospodarstva, nulte stope onečišćenja, energetske učinkovitosti i očuvanja bioraznolikosti radi razvoja održivije prakse koja pridonosi razvoju i cjelogodišnjoj zaposlenosti na lokalnoj razini.

Iako je sigurnost pomorskog prometa tijekom prošlih desetljeća poboljšana, onečišćenje mora uzrokovano namjernim i slučajnim istjecanjima nafte i drugih štetnih tvari i dalje je velik rizik. Za efektivno upravljanje rizicima od izljeva i njihovih štetnih učinaka potrebna je međusektorska suradnja i rad na regionalnoj razini.

Onečišćenje mora, a posebno plastika, još je jedan veliki problem. Materijali koji se mogu reciklirati onečišćuju obale Atlantika i nanose štetu okolišu. Moglo bi ih se prikupljati i slati natrag u gospodarstvo kako bi ono bilo u većoj mjeri kružno. Obalne regije i građani mogu razviti atlantski odgovor na morsko smeće sustavom koordiniranih mjera, nadovezujući se na postojeće inicijative u okviru Konvencije o zaštiti morskog okoliša sjeveroistočnog Atlantika (engl. „Convention for the Protection of the Marine Environment of the North-East Atlantic”, OSPAR)¹⁸, Okvirne direktive EU-a o pomorskoj strategiji¹⁹ i Strategije EU-a za plastiku²⁰. Istraživačke aktivnosti također su pokazale da izloženost podvodnoj buci može uzrokovati više vrsta štetnih učinaka na morske životinje, od promjena ponašanja do smrti. Misija europskog zelenog plana „zdravi oceani, mora, obalne i kopnene vode“ bit će posebno važna za očuvanje i obnovu zdravlja Atlantskog oceana i osiguravanje otpornih obala.

¹⁴ <https://www.ipcc.ch/srocc/home/>

¹⁵ UN-ov Meduvladin panel o klimatskim promjenama dobio je zadaću procijeniti znanstvene dokaze o klimatskim promjenama.

¹⁶ <http://marine.copernicus.eu/2nd-ocean-state-report-available/>, <http://marine.copernicus.eu/3rd-ocean-state-report-now-available/>

¹⁷ www.copernicus.eu

¹⁸ Konvencija o zaštiti morskog okoliša sjeveroistočnog Atlantika („Konvencija OSPAR“) otvorena za potpisivanje na ministarskom sastanku Pariške i Osloške komisije u Parizu 22. rujna 1992. Donesena je zajedno sa završnom deklaracijom i akcijskim planom. Svi pet država članica EU-a koje sudjeluju u Atlanstkoj strategiji članice su OSPAR-a.

¹⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:32008L0056>

²⁰ COM/2018/028

Kako bi se odgovorilo na navedene potrebe, četvrti stup uključuje **dva posebna cilja** i niz konkretnih mjera.

Cilj 6.: Veća otpornost obale

Mjere
<ul style="list-style-type: none">▶ Predstaviti sveobuhvatan sustav uzbunjivanja i praćenja za sve češće oluje i poplave uzrokovane klimatskim promjenama▶ Razviti sinergiju između postojećih EU-ovih infrastrukturna za obalno promatranje i zaštitu te za uzbunjivanje i praćenje i pojačati razvoj <i>in situ</i> oceanskih opservatorija▶ Razviti prostore za ispitivanja, pilot područja za ispitivanje metoda zaštite obale i promicati prirodna rješenja▶ Promicati održivi obalni i pomorski turizam▶ Sastaviti popis nacionalnih i regionalnih strategija i mjera prilagodbe obalnog područja na klimatske promjene, povezanih s procjenama rizika i planovima upravljanja rizicima; razmjenjivati primjere najbolje prakse▶ Osmisliti informativne kampanje za zajednice na atlantskoj obali▶ Obrazovati mlade ljude i obalne zajednice o razvoju obale i načinima prilagodbe na porast razine mora▶ Razmjenjivati primjere najbolje prakse iz primjene pomorskog prostornog planiranja na prilagodbu obalnih područja, otpornost i važeće procjene utjecaja na okoliš (procjena utjecaja na okoliš²¹, strateška procjena utjecaja na okoliš²², odgovarajuća procjena utjecaja na okoliš²³)▶ Mapirati obalna močvarna područja radi očuvanja i praćenja njihove uloge tzv. ponora ugljika

Cilj 7.: Borba protiv onečišćenja mora

Mjere
<ul style="list-style-type: none">▶ Izraditi pilot projekt obalnih zajednica „bez otpada”▶ Iskoristiti dostupne alate za utvrđivanje glavnih izvora, putova i žarišta morskog

²¹Direktiva 2011/92/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš, SL L 26, 28.1.2012., str. 1.–21., kako je izmijenjena Direktivom 2014/52/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014., SL L 124, 25.4.2014., str. 1.–18.

²²Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća o procjeni učinaka određenih planova i programa na okoliš, SL L 197, 21.7.2001., str. 30–37.

²³Direktiva Vijeća 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o očuvanju prirodnih staništa i divlje faune i flore, SL L 206, 22.7.1992., kako je izmijenjena Direktivom Vijeća 97/62/EZ od 27. listopada 1997., SL L 305, 8.11.1997., str. 42., Uredbom (EZ) br. 1882/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. rujna 2003., SL L 284, 31.10.2003., str. 1., Direktivom Vijeća 2006/105/EZ od 20. studenoga 2006., SL L 363, 20.12.2006., str. 368., Direktivom Vijeća 2013/17/EU od 13. svibnja 2013., SL L 158, 10.6.2013., str. 193.

otpada te slučajnog i namjernog zagađivanja

- ▶ Promicati poslovne aktivnosti koje se temelje na kružnom gospodarstvu, razvijati poticaje i programe okolišnog certificiranja
- ▶ Pokrenuti zajedničke mjere za poticanje javne percepcije problema, npr. dane na plaži kada se zajednice okupljaju radi čišćenja plaže
- ▶ Promicati aktivnosti prikupljanja morskog otpada kako bi se potaknulo ribare da na obalu donose otpad koji se ulovi u njihovim mrežama tijekom uobičajenih ribolovnih aktivnosti
- ▶ Angažirati se u okviru OSPAR-a na provedbi kolektivnih mjera regionalnog akcijskog plana za borbu protiv otpada u moru
- ▶ Promicati koordiniranu i efektivnu provedbu mjera protiv otpada u moru i podvodne buke koje su države članice EU-a dužne provoditi u skladu sa zahtjevima iz Okvirne direktive o pomorskoj strategiji
- ▶ Podupirati rad u okviru Mechanizma Unije za civilnu zaštitu (engl. „Union Civil Protection Mechanism”, UCPM) te u okviru Bonskog sporazuma i Lisabonskog sporazuma radi efektivne prevencije, spremnosti i odgovora na namjerno ili slučajno onečišćenje
- ▶ Promicati suradnju među sektorima kako bi se postigao usklađeni odgovor na moru i obali

4. UPRAVLJANJE AKCIJSKIM PLANOM

4.1. KOORDINACIJA

Politička koordinacija u rukama je ministara zemalja sudionica nadležnih za pomorstvo. Države članice utvrđuju opće političke smjernice (uključujući geografiju Atlantske strategije), analiziraju napredak provedbe i stavljuju naglasak na preuzimanje odgovornosti za inicijativu. Države članice mogu, uz savjetovanje s Europskom komisijom, odlučiti proširiti članstvo u Atlantskoj strategiji na bilo koju zainteresiranu državu.

Operativnu koordinaciju osigurava Odbor za Atlantsku strategiju koji, u okviru svojih dužnosti, djeluje kao izvršno tijelo Akcijskog plana i osigurava odgovarajuće sudjelovanje predstavnika obalnih regija (u skladu s ustavnim okvirima država članica). Predstavnici relevantnih tijela za financiranje i drugih tijela mogu u svakom pojedinačnom slučaju (npr. na temelju dnevnog reda sastanka) biti pozvani da na njemu sudjeluju u svojstvu promatrača. Europska komisija stalni je član tog odbora.

Točni modaliteti, uloge i poslovnici upravljačkih tijela utvrdit će se posebnim aranžmanima.

4.2. PROVEDBA I IZVJEŠĆIVANJE

Ovaj Akcijski plan poziv je obalnim regijama, privatnom sektoru, istraživačima, nacionalnim javnim tijelima i ostalim dionicima da počnu osmišljavati projekte koji odgovaraju postavljenim ciljevima. Postojeća i nova partnerstva u atlantskoj regiji EU-a trebala bi u okviru Akcijskog plana razmjenjivati znanje i osmišljavati inovacije.

Kako bi se omogućila efektivna provedba, mora se ispuniti niz ključnih preduvjeta, s jasnim odlukama donešenima u ranoj fazi. Ti su uvjeti sljedeći:

- da bi se počeo provoditi, Akcijski plan najprije moraju prihvati države članice; zemlje sudionice moraju prihvati činjenicu da prioriteti Akcijskog plana nadilaze granice pojedinačnih politika, ministarstava ili razina vlasti; države članice određuju prioritete, preuzimaju odgovornost, uskladjuju politike i financiranje na nacionalnoj i regionalnoj razini i potiču na sudjelovanje regionalna tijela i privatne ulagatelje, unutar postojećih mehanizama i okvira, te u skladu sa svojim kapacitetima osiguravaju odgovarajuća sredstva i resurse;
- Odbor za Atlantsku strategiju periodički preispituje i ažurira Akcijski plan (tj. utvrđuje i ažurira njegova prioritetna područja) i predlaže/odobrava glavne aktivnosti te može isticati nazine glavnih projekata;
- Europska komisija promiče strateški pristup na razini EU-a, uključujući koordinaciju i, u najvećoj mogućoj mjeri, usklajivanje financiranja s postojećim inicijativama i instrumentima²⁴ povezanim s EU-om relevantnima za navedene stupove i dogovorene aktivnosti;
- vlade prate i prema potrebi procjenjuju napredak na nacionalnoj razini, među ostalim uz potporu Mehanizma za atlantsku podršku, te pružaju smjernice za provedbu;
- trebalo bi uključiti ključne dionike, uključujući nacionalna, regionalna i lokalna tijela, gospodarske i socijalne aktere, civilno društvo, akademsku zajednicu i nevladine organizacije; taj će se angažman promicati i putem javnih događanja (npr. godišnji forumi, sastanci poduzetnika („business to business”) kao i događanja u svrhu privlačenja ulagača („investors pitch”) ili za brzo pronalaženje finansijskih sredstava („speed funding”));
- Odbor za Atlantsku strategiju periodično će pratiti napredak i o tome izvještavati političku razinu te će biti odgovoran za osiguravanje provedbe Akcijskog plana;
- posebnim mehanizmom podrške odmah u samom će se početku pružiti potpora državama članicama EU-a i pomoći pri provedbi ciljeva zacrtanih u okviru svakog stupa; u sklopu potpore trebalo bi uključiti dionike i pomoći im pri uspostavljanju partnerstva te prikupljati podatke potrebne za uspostavu temeljnih odrednica, praćenje napretka i izvještavanje o njemu kao i održavanje centra za atlantske pomorske podatke²⁵;
- komuniciranje o Akcijskom planu i Pomorskoj strategiji za Atlantik kao okviru zajednička je odgovornost EU-a i njegovih država članica (na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini); u okviru mehanizma podrške bit će razvijen i koordiniran dosljedan komunikacijski pristup u atlantskom području EU-a.

S pomoću posebnog okvira za praćenje i evaluaciju pratit će se napredak Akcijskog plana te će se pomoći pri procjeni u kojoj mjeri se u njemu zacrtani ciljevi ostvaruju. Na temelju rezultata tog kontinuiranog preispitivanja u budućnosti će se donositi odluke o eventualnim izmjenama Akcijskog plana.

4.3. MOBILIZIRANJE SREDSTAVA I FINANCIRANJE

U okviru proračuna EU-a nisu izdvojena finansijska sredstva za Akcijski plan. Plan će se oslanjati uglavnom na nacionalne fondove i fondove EU-a te na raspoložive instrumente za

²⁴Podložno procjeni postupaka evaluacije i kriterijima za predmetne fondove, programe i projekte, koji se time ne dovode u pitanje.

²⁵<https://maritime.easme-web.eu/>

financiranje relevantne za utvrđene ciljeve i mjere. Vremenski raspored za Akcijski plan osmišljen je tako da bude poticaj upravljačkim tijelima država članica EU-a i obalnih regija pri formuliranju sporazuma o partnerstvu i programa čije je dovršenje predviđeno za 2020.

Kad je riječ o sljedećem programskom razdoblju (2021.–2027.) u Komunikaciji se razmatra pitanje kolika su finansijska sredstva potrebna da bi se osigurala uspješna provedba utvrđenih mjer. To će uključivati kombinaciju javnih ulaganja iz nacionalnih proračuna i proračuna EU-a s privatnim sredstvima.

Države članice EU-a i njihove obalne regije mogu se osloniti na:

- Europske strukturne i investicijske fondove (fondove ESI) a posebno:
 - Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) i
 - Europski fond za regionalni razvoj (EFRR), uključujući Programe za europsku teritorijalnu suradnju
- istraživačke programe Obzor 2020. i Obzor Europa,
- program COSME za mala i srednja poduzeća,
- Instrument za povezivanje Europe za infrastrukturu,
- program ERASMUS+ za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport,
- program LIFE za okoliš i klimu,
- Program potpore reformama, na zahtjev za finansijsku i tehničku potporu,
- Mechanizam Unije za civilnu zaštitu, za prevenciju i pripravnost za prekogranične rizike te za onečišćenje mora na pučini i na obali.

Programi teritorijalne suradnje, osobito program Interreg za atlantsko područje, olakšavaju transnacionalnu suradnju koju se ovim Akcijskim planom nastoji postići.

EU namjerava pružiti veliki dio potpore putem finansijskih instrumenata. U razdoblju 2013.–2017. Europska investicijska banka osigurala je gotovo 3 milijarde EUR u obliku zajmova za projekte povezivosti i zelenih tehnologija u atlantskom području EU-a, čime je postala drugi po veličini izvor financiranja nakon Europskog fonda za regionalni razvoj. Europski fond za strateška ulaganja također je pridonio tako što je javnim i privatnim ulagateljima dao jamstva kojima im se umanjuje rizik. Ti zajmovi i jamstva kombinirani su s bespovratnim sredstvima u okviru EU-ovih programa. Platforma BlueInvest, koja je počela s radom u rujnu 2019., olakšava pristup financiranju za mala i srednja poduzeća. Poučavanje o poslovnoj spremnosti i bespovratna sredstva za aktivnosti dalnjeg razvoja ili predstavljanja omogućit će im stavljanje novih proizvoda ili usluga na tržište. Prijedlog Komisije za program InvestEU kao sljednik Europskog fonda za strateška ulaganja za razdoblje 2021.–2027. stavit će veći naglasak na ostvarivanje ciljeva EU-a kao što su dekarbonizacija ili kružno gospodarstvo.

5. DALJNJE POVEZNICE I BREXIT

Provedba Akcijskog plana ne zahtijeva izmjene zakonodavstva EU-a. Cilj je Akcijskog plana jačanje politika EU-a relevantnih za njegovo atlantsko područje i povećanje sinergije među njima kako bi se poduprlo održivo, otporno i konkurentno plavo gospodarstvo u atlantskom području EU-a. To prije svega uključuje politike i programe EU-a u kojima je riječ o lukama i

povezivosti²⁶, energiji iz obnovljivih izvora²⁷, obrazovanju i vještinama²⁸, posebno u okviru Programa vještina, ublažavanju klimatskih promjena i prilagodbi na njih²⁹, okolišu³⁰ te istraživanjima i inovacijama³¹.

Proširivanje potporne baze za Akcijski plan sugerira suradnju s dobro poznatim mrežama kako bi se uključile specijalizirane skupine dionika kao što su Europska poduzetnička mreža³², FARNET³³, regionalni i lokalni klasteri. Nastojat će se ostvariti sinergija s drugim međuvladinim tijelima kao što je Konvencija o zaštiti morskog okoliša sjeveroistočnog Atlantika³⁴ i Savez za istraživanje Atlantskog oceana³⁵ čiji su geografski doseg i područje primjene slični geografskom dosegu i području primjene Akcijskog plana.

Od 1. veljače 2020. Ujedinjena Kraljevina više nije članica Europske unije. Opseg i uvjeti sudjelovanja Ujedinjene Kraljevine u Akcijskom planu za područje Atlantika odredit će se na temelju njezina statusa treće zemlje.

6. ZAKLJUČAK

Komisija poziva Europski parlament i Vijeće da prihvate Akcijski plan i orijentaciju izloženu u ovoj Komunikaciji. Komisija također poziva Odbor regija i Europski gospodarski i socijalni odbor da daju svoja mišljenja o ovoj inicijativi.

²⁶ Okvir za pružanje lučkih usluga i zajednička pravila o finansijskoj transparentnosti luka: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017R0352&from=EN>

²⁷ Revidirana Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2001&from=EN>

²⁸ Novi program vještina za Europu: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0381&from=EN>

²⁹ Europski zeleni plan: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

³⁰ Okvirna direktiva o pomorskoj strategiji, procjena utjecaja na okoliš, strateška procjena utjecaja na okoliš te odgovarajuća procjena utjecaja na okoliš za odobalne vjetroelektrane

³¹ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/research-area/oceans-and-seas_hr

³² <https://een.ec.europa.eu/>

³³ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet2/node_hr

³⁴ <https://www.ospar.org/convention>

³⁵ <https://www.atlanticresource.org/aora/site-area/background/whoware>